

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

การพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21

The Development of Education Students' Professional Teacher in the Faculty of
Education, Chiangrai Rajabhat University to Enhance the Characteristics of Teacher
in the 21st Century

พิมานา ธิฉลัด¹

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Email : blueorchid999@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 และเพื่อศึกษาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของ 15 สาขาวิชาต่าง ๆ ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนรายวิชา EED1103 ความเป็นครูวิชาชีพในสังคมไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 196 คน และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิชาชีพครู จำนวน 5 คน ตลอดจนผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 15 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.60) ส่วนคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.62)

คำสำคัญ การพัฒนาความเป็นครู, นักศึกษาคณะครุศาสตร์, คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21

Abstract

Based on the mixed method, the main purposes of this study aimed to investigate the development of the education students' professional teacher in the Faculty of Education, Chiangrai Rajabhat University, as well as the Characteristics of Teacher in the 21st century. During the 2nd semester of the academic year 2017, 196 first-year education students enrolling in the course "Professional Teachers in Thai Society" (EED1103) in the Faculty of Education, Chiangrai Rajabhat University together with 15 faculty administrators, lecturers, and educational experts were all used as a sampling group. Descriptive statistics were used to analyze the data. The findings of the study revealed that the development of the CRRU education students' professional teacher in the 21st century, with its mean of 4.41 and its standard deviation (S.D.) of 0.60, was mostly found; otherwise, all the aspects of their

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

characteristics of teachers in the 21st century, with its mean of 4.42 and its standard deviation (S.D.) of 0.62, was mostly found.

Keywords Model of Professional Teacher, Education Students, Characteristics of Teacher in the 21st Century

บทนำ

การก้าวเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไม่เพียงแต่ในประเทศไทยอย่างเดียวนั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลต่อด้านสังคม ประชากร เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การเมือง ตลอดจนด้านการศึกษาก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 1; ไพฑูรย์สินลา รัตน์, 2553, หน้า 50) ด้วยเหตุนี้ทำให้หลายองค์กรในประเทศต่าง ๆ หาแนวทางสำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น เพื่อที่คนในสังคมสามารถที่จะดำเนินชีวิตต่อไปได้ ทั้งนี้ Bernie Trilling and Charles Fadel (2009) กล่าวว่า สถาบันการศึกษาคือแหล่งเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อจะรับมือกับโลกอนาคตในอีก 20 ปี นับจากนี้ไป ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจัดการศึกษาที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 112) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มีความหมายและมีคุณค่าต่อผู้เรียนนั้น จะเป็นการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์และเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริง เมื่อเรียนในสิ่งที่ป็นชีวิตจริงก็ต้องเน้นที่กระบวนการ เพราะจะเป็นสิ่งที่ยั่งยืน โดยเฉพาะกระบวนการหาความรู้ เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และรู้จักรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างชาญฉลาดพอกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งผู้ที่มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าสำคัญดังกล่าวได้ บุคคลผู้นั้นก็คือ ครู (Teacher) เป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นบุคคลหลักที่สามารถขับเคลื่อนกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการ สภา การศึกษา, 2551, คำนำ)

ในยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ด้านคุณภาพของกำลังคน ยังขาดคุณลักษณะทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น และขาดคุณลักษณะอื่นที่สำคัญในวิชาชีพครู โดยมีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการผลิตครู ได้แก่ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันการอุดมศึกษาในประเทศไทยที่จะต้องกลับมาทบทวนหาแนวทางการผลิตและพัฒนาบัณฑิตครู เพื่อตอบสนองกับความต้องการของสังคมทั้งระดับภูมิภาคและในระดับสากล ในพุทธศักราช 2554 เป็นปีที่เข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 และปัจจัยที่ชี้ถึงการขาดความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษานั้นอยู่ที่ครูผู้สอน ดังนั้นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน คือ คุณภาพครู (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2554) เพื่อสนองรับต่อนโยบายการพัฒนาคุณภาพครู ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) จึงได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นทิศทางสำหรับการผลิตครูให้กับสถาบันผลิตครูในประเทศไทย นำไปใช้พัฒนานิสิตครูให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) เพื่อจะได้รับใบประกอบวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2550, หน้า 128)

ฉะนั้น นักศึกษาที่เรียนทางวิชาชีพครูซึ่งจะทำหน้าที่ครูในอนาคต จึงเป็นบุคคลที่สังคมตั้งความหวังไว้สูงและให้ความเคารพยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมาก จากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า บุคคลที่จะสมัครเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ที่เปิดสอนวิชาชีพครูมักสมัครเป็นอันดับท้าย ๆ ทำให้ได้ผู้เรียนที่ไม่เก่งและไม่มีความตั้งใจเข้ามาเป็นครู ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 6) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นแห่งหนึ่งซึ่งมีภารกิจในการผลิตบัณฑิตครู มุ่งส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษาที่เรียนวิชาชีพครูเป็นผู้มีความเป็นครู ให้เป็นผู้ที่รอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนได้ตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดเรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ด้วยเหตุผลนี้ จึงเกิดการศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาระดับปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนรายวิชา EED1103 ความเป็นครูวิชาชีพในสังคมไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2560 จำนวน 169 คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 297 คน ทั้ง 15 สาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิชาชีพครู จำนวน 5 คน และผู้บริหารและผู้ที่ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 10 คน รวมทั้งทั้งหมด 15 คน
- 2) ขอบเขตตัวแปร : ตัวแปรต้น ประกอบด้วย การพัฒนาความเป็นครู และตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์และคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21
- 3) ขอบเขตเวลา : ปีการศึกษา 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (mixed method) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21
2. ขั้นตอนการวิจัย
การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนรายวิชา EED1103

ความเป็นครูวิชาชีพในสังคมไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 หมู่เรียนรวมทั้งหมด จำนวน 297 คน โดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน โดยใช้แบบสอบถาม และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวิชาชีพครู จำนวน 5 คน และผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและวิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2561 มีการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 โดยศึกษาเอกสารต่างๆ หนังสือ บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบความเป็นครู รวบรวมและตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติสำหรับการใช้ เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีวิธีการดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3.2 รวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม นำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติสำหรับการใช้และแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ในส่วนเกณฑ์การวัดของแบบสอบถามการพัฒนาความเป็นครูและเกณฑ์ในการวัดของส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 จะใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับพัฒนามากที่สุด พัฒนามาก พัฒนาปานกลาง พัฒนายน้อย และพัฒนายน้อยที่สุด โดยมีการให้ระดับคะแนนค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ในการประเมินข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับส่วนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเป็นครู เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 และการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1) การพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู

การพัฒนาความเป็นครู ด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.47	0.57
1) คณาจารย์ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักศึกษาวิชาชีพรูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแม่พิมพ์หรือแบบอย่างที่ดี	4.72	0.50	มากที่สุด
2) สถาบันผลิตครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมภายในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูที่ดี	4.71	0.54	มากที่สุด
3) สถาบันผลิตครูต้องให้การอบรมปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูให้นักศึกษาวิชาชีพรูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ	4.59	0.49	มากที่สุด

1.2 ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพรู

การพัฒนาความเป็นครู ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพรู	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.42	0.65
สอนผู้เรียนให้ทักษะอาชีพ	4.62	0.85	มากที่สุด
สอนผู้เรียนให้มีทักษะการคิด	4.58	0.67	มากที่สุด
มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพรู	4.57	0.55	มากที่สุด

1.3 ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพรู

การพัฒนาความเป็นครู ด้านความรักและศรัทธาของในวิชาชีพรู	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.41	0.58
1) สร้างค่านิยมด้วยการกระทำสิ่งต่างๆ ที่สังคมยกย่องสรรเสริญ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป	4.49	0.54	มาก
2) พัฒนาบุคลิกภาพภายในที่ดี เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้รอบตัวดี ปฏิภาณไหวพริบดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา กตัญญูกตเวที ใฝ่รู้เป็นต้น	4.47	0.61	มาก
3) สร้างความตระหนักในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม	4.37	0.70	มาก

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

1.4 ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู

การพัฒนาความเป็นครู	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู	4.39	0.62	มาก
1) มีหน้าที่ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) ในสังคมหลายกลุ่มด้วยกัน ตั้งแต่ผู้เรียนผู้ปกครองเพื่อนครูชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.52	0.59	มากที่สุด
2) อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ให้กับศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ ได้มีความเจริญงอกงาม	4.46	0.49	มาก
3) มีหน้าที่ในการพัฒนาด้านวิชาการ (Academic) โดยการหมั่นศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองอยู่เสมอและนำความรู้หรือสิ่งใหม่ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงาม	4.45	0.62	มาก

1.5 ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

การพัฒนาความเป็นครู	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพครู	4.40	0.61	มาก
1) มีความมุ่งมั่นในการสอนให้ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ	4.52	0.65	มากที่สุด
2) มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ	4.45	0.59	มาก
3) มีการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน ในการเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน	4.42	0.62	มาก

2) คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.62) และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ทักษะพื้นฐาน

คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (ทักษะพื้นฐาน)	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (ทักษะพื้นฐาน)	4.42	0.60	มาก
1) มีการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.58	0.54	มากที่สุด
2) มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้เฉพาะหน้าและทันเวลา	4.48	0.54	มาก
3) มีความสามารถในการจัดการดำเนินงาน	4.36	0.63	มาก

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

2. ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน)	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.49	0.62
1) สร้างตระหนักรู้ในตนและรู้จักตนเอง	4.58	0.58	มากที่สุด
2) จัดการหรือควบคุมตนเองได้	4.55	0.68	มากที่สุด
3) คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	4.48	0.67	มาก

3. ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมโลก

คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมโลก)	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.40	0.63
1) มีการวิเคราะห์วิสัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน	4.62	0.93	มากที่สุด
2) มีขั้นตอนต่อความหลากหลายและไม่เลือกปฏิบัติ	4.57	0.54	มากที่สุด
3) มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดความเท่าเทียม และ ความยุติธรรมในสังคม	4.43	0.67	มาก

4. ทักษะการทำงาน

คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (ทักษะการทำงาน)	\bar{X}	S.D.	ระดับผลการพัฒนา
		4.39	0.63
1) สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้	4.56	0.54	มากที่สุด
2) มีจริยธรรมในการทำงาน	4.51	0.62	มากที่สุด
3) มีทักษะการจัดการตนเองและผู้อื่น	4.45	0.58	มาก

3) ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์การพัฒนาความเป็นครูและคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและวิชาชีพครู มีดังนี้

3.1 การพัฒนาความเป็นครู ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรมครู มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติตามกฎและจริยธรรมที่บัญญัติไว้อย่างเต็มที่ ส่วนด้านจรรยาบรรณของความเป็นครู การให้ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและทุกคนในสังคม ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู การเอาใจใส่และคอยช่วยเหลือดูแลนักเรียนหรือเด็กเวลาที่มีปัญหา และด้านรู้ความสามารถในวิชาชีพครู การนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนและการนำวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2 คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้ ด้านทักษะพื้นฐาน มีความรู้ความสามารถ และศักยภาพเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในแต่ละศาสตร์ที่ตนเรียนต้องมีความรู้ที่แน่นหนาและชำนาญ ด้านทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน มีการนำความรู้และทักษะการเรียนรู้ใหม่มาดัดแปลงและใช้ใน

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

การเรียนการสอน ส่วนด้านทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีการสร้างจิตสาธารณะและความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น และส่วนด้านทักษะการทำงาน มีความตั้งใจในการทำงานและมีจิตอาสา

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู อยู่ในระดับมาก คือ คณาจารย์ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแม่พิมพ์หรือแบบอย่างที่ดี สถาบันผลิตครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมภายในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูที่ดีและสถาบันผลิตครูจะต้องให้การอบรมปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูให้นักศึกษาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เหตุเป็นเช่นนี้เนื่องจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จะต้องไปประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ถูกต้องและเหมาะสม การปลูกฝังคุณธรรมดีให้กับนักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาชีพครู จะต้องให้การอบรมปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และปลูกฝังให้นักศึกษาครูประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแม่พิมพ์หรือแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์ได้จดจำรูปแบบของความเป็นครูที่ดีตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษารวบรวมข้อคิดเห็นของบุคคลต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะครูที่ดี พบว่า ต้องมีความขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีพ มีความกล้าหาญ มีสุขภาพดีทั้งทางกายและจิตใจ มีความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดี เป็นครูเพื่อศิษย์

1.2 ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยครูสอนให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ทักษะการคิด และมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งในศาสตร์ของตนและในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีความรู้มากขึ้น และพัฒนาตนเองใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ซึ่งทักษะด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่ครูพึงจะมี และทักษะทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรมและคณะ ที่ได้ศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2562) พบว่า ครูจะต้องมีทักษะทางด้านภาษาและทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีในการใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูได้อย่าง เหมาะสม

1.3 ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยครูสร้างค่านิยมด้วยการกระทำสิ่งต่างๆ ที่สังคมยกย่องสรรเสริญเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป ครูพัฒนาบุคลิกภาพภายในที่ดี เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้รอบตัวดี ปฏิภาณไหวพริบดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา กตัญญูกตเวที ใฝ่รู้เป็นต้น และครูสร้างความตระหนักในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เหตุเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ซึ่งการที่นักศึกษาคณะครุศาสตร์จะต้องไปประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต ถ้ามีความรักและเชื่อมั่นในอาชีพของตนแล้ว ย่อมทำให้สามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพครูได้อย่างมีความสุข และจะทำให้ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจอันจะส่งผลให้อาชีพนั้น เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง ตลอดจนเกิดความรักและศรัทธาในอาชีพครูด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กล่าวว่า มุ่งเน้นที่คุณลักษณะคนที่มีใจรักในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู ซึ่งผลผลิตครูที่ได้คือ คนเป็นครูต้องมีสุขภาพดีทั้งทางกายและจิตใจ มีความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดีเป็นครูเพื่อศิษย์

1.4 ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู อยู่ในระดับมาก โดยครูมีหน้าที่ในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ในสังคมหลายกลุ่มด้วยกัน ตั้งแต่ผู้เรียนผู้ปกครองเพื่อนครูชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูอบรมสั่งสอนวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ให้กับศิษย์เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ ได้มีความเจริญงอกงาม และครูมีหน้าที่ในการพัฒนาด้านวิชาการ โดยการหมั่นศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองอยู่เสมอและนำความรู้หรือสิ่งใหม่ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จะต้องไปประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคตจะต้องรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรวัดน์ เลื่อนฤทธิ์ ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คัดสรรการปฏิบัติงานมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม มีความอดทน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย

1.5 ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยครูมีความมุ่งมั่นในการสอนให้ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ ครูมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ และครูมีการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนในการเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์จะต้องไปประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคตและจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่สังคมคาดหวังและผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นครูที่สมบูรณ์ในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดชกุล มัทนกุล ที่กล่าวว่า การที่วิชาชีพครูจะมีมาตรฐานเหมาะสมในการเป็นวิชาชีพชั้นสูงนั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการผลิตครูให้ได้ครูใหม่ที่มีทั้งความเก่ง ความดี และความทันสมัย

2. คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ต้องสร้างตระหนักรู้ในตนเองและรู้จักตนเอง การจัดการหรือควบคุมตนเองได้ และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ทองนิลและคณะ พบว่า นักศึกษาครูให้ความสำคัญด้านการประพฤติตนในหน้าที่ครูด้านการแสดงออกถึงความเป็นครูดี เป็นต้นแบบ เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และคุณลักษณะที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาครูในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ไพเราะ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

2.2 ด้านทักษะพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ต้องการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้เฉพาะหน้าและทันเวลา และมีความสามารถในการจัดการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ปานทอง พบว่า วิธีการพัฒนามี 15 วิธีคือ การฝึกอบรม การดูตัวอย่างโดยการฝังตัว การศึกษาจากคู่มือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาตนเองให้มีหลักวิชาหลักคิด หลักปฏิบัติ และการพัฒนาตนเองโดยแสวงหาความรู้รอบด้าน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูให้กับนักศึกษาได้

2.3 ด้านทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีความต้องการวิเคราะห์วิสัยปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน มีขันติต่อความหลากหลายและไม่เลือกปฏิบัติ และมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดความ

เท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ ดักลาส แอร์ริส และ ทิม โรเจอร์ พบว่า การได้รับปริญญาชั้นสูงช่วยเพิ่มความสามารถของครูผู้สอนในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน

2.4 ด้านทักษะการทำงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีความสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ มีจริยธรรมในการทำงาน และมีทักษะการจัดการตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาครูของ ลิลเลียน แคลซ (Lilian G. Katz) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางวิชาชีพครูนั้นคือกุญแจสำคัญของการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคุณภาพครู และควรมีการฝึกอบรมในสถานที่ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยเน้นไปที่การให้ครูได้รู้จักการสังเกตและสำรวจปัญหา การช่วยให้คำแนะนำด้านกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการสนทนาโต้ตอบเพื่อช่วยให้ครูสามารถนำประสบการณ์ที่มีไปประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการจัดการเรียน การสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้คณะครุศาสตร์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูปัจจุบันให้รับรองการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมมาตรฐานสากล และเข้าสู่การศึกษาไทยแลนด์ 4.0

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดมาตรฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่รับผิดชอบมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่ผลิตครู นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม และมีทักษะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพจากการกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 คณะครุศาสตร์หรือผู้เกี่ยวข้องควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนวิชาชีพครู ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีพครู เพื่อให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพครูที่มีมาตรฐาน

1.4 คณะครุศาสตร์ควรมีการจัดการระบบและกลไกในการพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษาและวิชาชีพครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาไทยแลนด์ 4.0

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาต่อจากผลการวิจัยเรื่องนี้ถึงการกำหนดน้ำหนักหรือสัดส่วนขององค์ประกอบของแนวคิดหลักสูตรการพัฒนาความเป็นครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ในโครงสร้างของหลักสูตรวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์

1.2 หน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นครูควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพของบัณฑิตครูตามแนวคิดหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี).” 7 ตุลาคม 2560.
- เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, ภารดี อนันต์นาวิ และคุณวุฒิ คนฉลาด. (2553). การศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2562). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดชกุล มัทวานุกุล. (2555). “รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพขั้นเต็มรูป สำหรับนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา 2555.
- ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์. (2552). “การพัฒนาตัวบ่งชี้คัตสรรกรปฏิบัติงานมาตรฐานวิชาชีพครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.